

An illustration at the top of the page features several stylized silhouettes of people's heads and hands in various colors (blue, red, pink, olive, purple, white, teal). Some silhouettes are facing each other, suggesting conversation. There are also speech bubbles and a hand reaching out. The background is a light teal color with faint grid lines.

Autobiografia spotkań międzynkulturowych

Wskazówki dla osób wspierających uczenie się
(nauczycieli, edukatorów, przedstawicieli
organizacji pozarządowych)

Wydział Polityki Językowej

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Autobiografia spotkań międzykulturowych
Wskazówki dla osób wspierających uczenie się

Autorzy

Michael Byram, Martyn Barrett, Julia Ipgrave
Robert Jackson, Maria del Carmen Méndez Garcia

Współpraca

Eithne Buchanan-Barrow, Leah Davcheva
Peter Krapf, Jean-Michel Leclercq

Projekt graficzny wydania angielskiego

Anne Habermacher

Przekład z języka angielskiego

Maciej Kositorny

Opracowanie graficzne wydania polskiego

Paweł Jaros

Redakcja merytoryczna wydania polskiego

Katarzyna Koszewska

Redakcja

Marta Höffner

Konsultacja

Ewa Bobińska, Olena Styslavska

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
Warszawa 2011

Autobiografia spotkań międzykulturowych to odpowiedź na zalecenia Rady Europy zawarte w Białej Księdze Dialogu Międzykulturowego *Żyjemy razem równi w godności* (<http://www.coe.int/dialogue>). W rozdziale 5.3 zatytułowanym *Uczenie się i nauczanie kompetencji międzykulturowych*, w paragrafie 152 czytamy:

„Należy stworzyć dodatkowe materiały metodyczne, które pomogą uczniom kształtować umiejętności bazujące na samodzielności, w tym umiejętności dotyczące krytycznej refleksji nad własnymi reakcjami i postawami wobec swoich doświadczeń z innymi kulturami”.

Rada Europy to międzyrządowa organizacja polityczna, powołana do życia w 1949 roku, jej stałą siedzibą jest Strasburg (Francja). Celem Rady jest zagwarantowanie demokracji, poszanowania praw człowieka oraz sprawiedliwości w Europie. Obecnie jej misja obejmuje 800 milionów ludzi w 47 państwach. Rada Europy pragnie ukształtować Europę, w której będzie podzielany wspólny system wartości, obejmujący także tolerancję, akceptację i szacunek dla różnicowania etnicznego i językowego.

Pakiet edukacyjny *Autobiografia spotkań międzykulturowych* został opracowany na zlecenie Wydziału Polityki Językowej Rady Europy.

Poglądy wyrażane w tej publikacji i załączonych do niej dokumentach przedstawiane są na odpowiedzialność autorów i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Rady Europy.

Wszystkie prawa do tej publikacji należą do Rady Europy.

Niniejsze tłumaczenie zostało opublikowane na mocy umowy z Radą Europy.

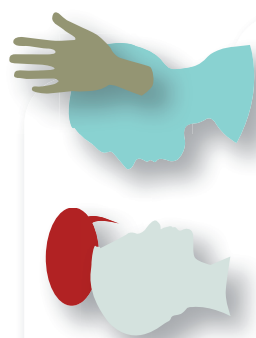
Wydanie w języku angielskim:
Autobiography of Intercultural Encounters
© Council of Europe, March 2009

Wydanie w języku polskim:
Autobiografia spotkań międzykulturowych
© Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2011

Materiały zawarte w publikacji można reprodukować w celach niekomercyjnych, pod warunkiem poprawnego podania ich źródła.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana i rozpowszechniana w celach komercyjnych w jakiegokolwiek formie elektronicznej (CD-ROM, Internet itp.) lub mechanicznej (fotokopia, nagranie, wszelkie systemy przechowywania danych itp.) bez pisemnej zgody Wydziału Informacji Publicznej i Publikacji (publishing@coe.int) Dyrektoriatu ds. Komunikacji Rady Europy.

ISBN 978-83-62360-96-3

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Wskazówki dla osób wspierających uczenie się

Czym jest **Autobiografia**?

„Autobiografia” to poradnik przeznaczony dla osób uczących się, które mogą korzystać z niego według własnego uznania. Jest to pomoc metodyczna pokazująca, jak krytycznie myśleć o doświadczeniach międzykulturowych, czyli spotkaniach z ludźmi pochodzącymi z innych grup, w tym: społecznych, kulturowych, etnicznych, religijnych i innych. „Autobiografia” z założenia zawsze dotyczy jednego konkretnego spotkania, co oznacza, że omówienie każdego kolejnego wymaga nowego egzemplarza tego poradnika.

Autobiografia składa się z serii pytań odnoszących się do danego spotkania, ale to osoby wypełniające formularz zawarty w poradniku decydują, na które pytania odpowiedzą. Nie ma obowiązku udzielenia odpowiedzi na wszystkie pytania.

Autobiografii przyświecają dwa powiązane ze sobą cele:

- **samoocena:** ukierunkowanie osób uczących się na analizę własnych reakcji na konkretne spotkanie, co umożliwi im spojrzenie z perspektywy czasu na swoje doświadczenia w tej sferze oraz na swoje

oceny tych doświadczeń i zdobycie większej wiedzy o sobie;

- **nauczanie i uczenie się:** zaoferowanie nauczycielom pomocy metodycznej, która zachęca uczniów do przemyśleń i analiz i dzięki temu ułatwia przebieg procesu refleksyjnej nauki.

Cele te są sobie bliskie, choć różni je rozłożenie akcentów i sposób wykorzystania *Autobiografii*.

- niektóre z doświadczeń międzykulturowych, które zostaną wybrane do omówienia, mogą okazać się na tyle istotne dla osób uczących się, że doprowadzą do rozbudzenia u nich świadomości różnic kulturowych – część z bardziej złożonych pytań zawartych w *Autobiografii* została opracowana właśnie pod kątem takiej możliwości.

- inne omówienia mogą dotyczyć przeżyć o wiele bardziej przyziemnych (np. zakup chleba w sklepie za granicą lub sytuacja, w której cudzoziemiec zapytał na ulicy o drogę) – w tym wypadku niektóre z pytań są zazwyczaj zbędne i należy je po prostu pominąć, jeśli nie mają związku z danym spotkaniem.

Jak korzystać z Autobiografii?

„Autobiografia” to poradnik, który można zastosować zarówno w warunkach edukacji formalnej w klasie szkolnej, jak również w nauczaniu nieformalnym, odbywającym się w miejscu i w czasie wybranym przez osobę uczącą się.

Autobiografii można użyć jako pomocy metodycznej w nauczaniu podczas prowadzenia zajęć grupowych lub indywidualnych pod kierunkiem nauczyciela. Mogą ją też wykorzystać osoby uczące się samodzielnie jako źródło samooceny. *Autobiografia* jest wtedy pewnego rodzaju dziennikiem lub pamiętnikiem, który w zamierzeniu ma pozostać poufny.

Sposób zastosowania *Autobiografii* będzie zatem zależał od:

- zamiaru nauczyciela wprowadzenia *Autobiografii* do programu zajęć;
- chęci ucznia do zachowania poufności;
- wieku osób uczących się i ewentualnej potrzeby pomocy w pracy z *Autobiografią*.

Oto kilka przykładowych scenariuszy możliwego użycia *Autobiografii*:

Po wakacjach

Po wakacjach, na które uczniowie szkół podstawowych wyjechali gdzieś dalej od domu (np. na obóz sportowy w innym regionie kraju lub za granicą), można sięgnąć po *Autobiografię*, by zachęcić dzieci do zastanowienia się nad konkretnymi przeżyciami z okresu wakacji. W takim wypadku wywiady indywidualne mogą zostać przeprowadzone przez nauczycieli lub wychowawców klasowych.

Zagraniczne praktyki zawodowe

Uczniowie szkół zawodowych mogą odbywać praktyki zawodowe za granicą. To oznacza, że nie tylko będą poznawać codzienne życie ludzi tam mieszkających, ale także ich zwyczaje i tradycje związane z pracą. Nauczyciele mogą zatem zachęcić praktykantów, by wykorzystali *Autobiografię* jako pomoc w analizie swoich doświadczeń związanych z miejscem pracy i/ lub codziennym życiem w obcym kraju i tym samym,

by w swoich przemyśleniach wyszli poza perspektywę zwykłego turysty.

Po wycieczce szkolnej

Szkoły często organizują wycieczki do innych regionów kraju lub za granicę. Nauczyciele zazwyczaj starannie przygotowują swoich uczniów do tych wyjazdów, jednak równie ważne jest ułatwienie dzieciom przemyślenia swoich przeżyć już po powrocie do domu. Doświadczenia poszczególnych uczniów będą zapewne odmienne, mimo że wszyscy byli na tej samej wycieczce. *Autobiografia* może pomóc zindywidualizować refleksje. Co więcej, gdy już wszyscy uczniowie wypełnią swoje egzemplarze *Autobiografii*, to niewykluczone, że zechcą wymienić się między sobą przemyśleniami związanymi ze spotkaniami, w których uczestniczyli, oraz zastanowić się pod kierunkiem nauczyciela nad zróżnicowaniem tak nabytych doświadczeń. Może to powstrzymać dzieci przed nadmiernym uogólnianiem ich jednostkowych przeżyć.

Podczas przygotowań do studiów na zagranicznym uniwersytecie oraz w ich trakcie

Podczas przygotowań do studiów zagranicznych – odbywanych w ramach promowanego przez Radę Europy programu School Exchanges lub też programu ERASMUS – studenci są wdrażani w *Autobiografię* i wypełniają ją w odniesieniu do konkretnego spotkania, w którym uczestniczyli (np. z innym studentem sprawującym funkcje opiekuna). Następnie wypełniają ją ponownie w odniesieniu do poszczególnych spotkań, których doświadczyli w trakcie studiów i podczas pobytu za granicą, jak też i później, gdy pomyśleli o nich po jakimś czasie.

Po jakimś bardziej znaczącym wydarzeniu

Autobiografię można zastosować jako pomoc wychowawczą umożliwiającą analizę reakcji uczniów na konkretne wydarzenie, np. obrzucanie się wyzwiskami o charakterze rasistowskim. Pracę tę można podjąć w klasie pod kierunkiem nauczyciela lub też na osobności po zachęcie z jego strony. Wyniki mogą pozostać poufne lub być przedstawione innym uczniom w klasie. Zależy to od danej sytuacji i jej wychowawczych uwarunkowań.

Przykłady spotkań międzykulturowych można mnożyć...

Przede wszystkim zaś *Autobiografię* można stosować swobodnie i dowolnie ją adaptować w zależności od sytuacji. Nie trzeba odpowiadać na wszystkie pytania – **to nie jest kwestionariusz ankiety badawczej.**

Nauczyciele mogą zmienić sposób sformułowania pytań w poszczególnych działach, tak aby dopasować je do wieku lub uprzednich doświadczeń osób uczących się.

Nie należy jednak zmieniać nagłówków i wprowadzeń do poszczególnych działów oraz kolejności prezentowania tych działów.

Użytkownicy mogą odpowiadać na pytania w takiej kolejności, w jakiej chcą; często wybierają pewne działy w pierwszej kolejności i dopiero potem przechodzą do innych. Osoby wspierające proces uczenia się nie powinny im tego zabraniać.

Dlaczego powstała Autobiografia?

Za opracowaniem *Autobiografii* przemawiały trzy argumenty:

- wydarzenie wyjątkowe lub rzadko doświadczane może mieć długotrwały wpływ na nasze życie;
- pomoc metodyczna ułatwiająca przemyślenia dotyczące swoich doświadczeń, szczególnie ich rzadkich przypadków, która może nadać tym przeżyciom głębszy sens;
- zmiany nie zawsze oznaczają postęp i na skutek swoich doświadczeń ludzie stają się czasami bardziej, a czasami mniej otwarci na inne kultury.

Charakter *Autobiografii*, poszczególne pytania i ich kolejność są pochodną modelu kompetencji międzykulturowych, składającego się z konkretnych elementów. Osoby korzystające z *Autobiografii* powinny znaleźć w niej zachętę do refleksji nad swoimi kompetencjami międzykulturowymi, rozważanymi pod kątem tych właśnie elementów, choć bez stosowania fachowej terminologii.

Jednakże nauczyciele będą w stanie lepiej pomóc osobom uczącym się, jeśli uzyskają wiedzę o tym, co kryje się za każdym pytaniem i jakie są poszczególne składowe kompetencji międzykulturowych. Zagadnienia te omówiono poniżej oraz w *Załączniku* do niniejszych *Wskazówek*, a w samej *Autobiografii* przy każdym pytaniu znajdują się odpowiednie odniesienia.

Model kompetencji międzykulturowych

Postawy

- Uznawanie tożsamości innych ludzi: dostrzeganie, że inni mają odmienne tożsamości oraz akceptowanie wyznawanych przez nich wartości i poglądów.
- Szacunek dla odmienności: ciekawość innych ludzi i gotowość kwestionowania tego, co traktuje się jak oczywistość i co zazwyczaj uznawane jest za normalne.
- Empatia: umiejętność przyjmowania punktu widzenia innych ludzi, odtwarzanie ich sposobu myślenia i wczuwanie się w ich stany wewnętrzne.
- Rozpoznawanie pozytywnych i negatywnych emocji oraz wiązanie ich z postawami i wiedzą.

Zachowanie

- Elastyczność: adaptowanie swojego zachowania do nowej sytuacji i tego, czego oczekują od nas inni.
- Wrażliwość na różne sposoby komunikowania się: rozpoznawanie różnych sposobów wypowiedzenia się i pozostałych form komunikacji, które występują w innych językach lub w innych odmianach tego samego języka.

Wiedza i umiejętności

- Wiedza o innych ludziach: znajomość faktów dotyczących innych, z którymi się spotykamy, wiedza o tym, jak i dlaczego są tacy, jacy są.
- Poszerzanie wiedzy: wykorzystywanie szeregu umiejętności do zdobywania wiedzy o ludziach, z którymi się spotykamy – zadawanie pytań, wyszukiwanie informacji, korzystanie z tych umiejętności podczas spotkań zachodzących w czasie rzeczywistym.
- Interpretowanie i łączenie faktów ze sobą: rozumienie ludzi, miejsc i wydarzeń poprzez porównywanie ich do ludzi, miejsc i spraw znanych nam z własnego środowiska; dostrzeganie podobieństw i różnic.
- Krytycyzm: umiejętność postrzegania tego, co inni ludzie myślą i jak działają, dystansowanie się wobec własnych myśli i działań, umiejętność uzasadniania swoich ocen w obu tych sferach.
- Świadomość przyjmowanych przez siebie założeń, istnienia stereotypów i uprzedzeń.

Działanie

- Podejmowanie działań rozumianych jako konsekwencja pozostałych składowych – gotowość i umiejętność podejmowania razem z innymi ludźmi działań na rzecz zmian na lepsze.

Kwestie etyczne

Autobiografia proponuje realizację zajęć bazujących na wartościach zawartych w tym modelu, zachęcając osoby uczące się do przemyślenia swoich postaw, zachowań, wiedzy, umiejętności i podejmowanych działań. W pewnych wypadkach (por. możliwe scenariusze w dziale *Jak korzystać z Autobiografii*) nauczyciele mogą użyć pytań, by pobudzić uczniów do głębszej i bardziej krytycznej refleksji nad swoimi doświadczeniami. W szczególności nauczyciele mogą próbować skłonić uczniów do zaangażowania się wraz z innymi osobami w działania mogące doprowadzić do zmian w nich samych i w swoim środowisku.

Podczas korzystania z *Autobiografii* mogą pojawiać się kwestie natury etycznej, zwłaszcza jeśli uczniowie lub studenci wykazują postawy negatywne lub wręcz wrogie wobec innych osób uczestniczących w spotkaniu. Na stanowiska skrajnie negatywne należy reagować w sposób zdecydowany ze świadomością tego, że sama praca z *Autobiografią* nie wystarczy, aby doprowadzić do zmiany postaw. W wypadku zachowań negatywnych, ale mniej skrajnych, należy cierpliwie prowadzić zajęcia, bowiem w miarę korzystania z *Autobiografii* istnieje szansa na doprowadzenie do docenienia różnic międzykulturowych (lub przynajmniej do zaakceptowania ich istnienia).

Szczegółowe omówienie problemów etycznych, które mogą się pojawić, wykracza poza zakres niniejszego opracowania. Jednakże osoby wpierające uczenie się mogą skorzystać z następujących dokumentów opublikowanych przez Radę Europy, w których przedstawiono problemy rasizmu i nietolerancji wobec innych:

Young People Facing Difference. Rada Europy, Strasbourg, 1995.

All Different, All Equal: Education Pack – Ideas, Resources, Methods and Activities for Informal Intercultural Education with Young People and Adults. Rada Europy, Strasbourg, 2005.

Domino: A Manual to Use Peer Group Education as a Means to Fight Racism, Xenophobia, Anti-semitism and Intolerance (2nd edition). Rada Europy, Strasbourg, 2005.

Wersja polska: *Kompas: edukacja o prawach człowieka w pracy z młodzieżą*. Warszawa: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli; Głogów: Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży Szansa, 2005

Compass: A Manual on Human Rights Education with Young People (3rd edition). Rada Europy, Strasbourg, 2007.

Companion: A Campaign Guide about Education and Learning for Change in Diversity, Human Rights and Participation. Rada Europy, Strasbourg, 2007.

Compasito: Manual on Human Rights Education for Children. Rada Europy, Strasbourg, 2008.

Wersja polska: *Kompasik: edukacja na rzecz praw człowieka w pracy z dziećmi*. Warszawa: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli; Głogów: Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży Szansa, 2009

Living in Democracy, EDC/HRE Volume III, Rada Europy, 2008.

Kto może korzystać z Autobiografii?

Autobiografia jest własnością osoby uczącej się i może być stosowana na wiele różnych sposobów – z pomocą nauczyciela lub samodzielnie. Oto kilka możliwych zastosowań tego materiału metodycznego:

- szkoła proponuje uczniom stosowanie *Autobiografii*, a nauczyciele zachęcają dzieci do korzystania z niej, np. po wycieczce klasowej z nauczycielem geografii lub historii bądź w trakcie/po wycieczce z nauczycielem języków obcych;
- konkretny nauczyciel – wychowawca klasy – zachęca klasę do korzystania z *Autobiografii* i pomaga w pracy z nią;
- uniwersytet postanawia wprowadzić *Autobiografię* jako część studenckiego dossier z zakresu nauki języków obcych; poradnik może być powiązany z Europejskim Portfolio Językowym;
- pracownicy ośrodka wychowawczego sugerują, by stosować *Autobiografię* w sytuacji, kiedy wśród młodych ludzi występują konflikty;
- uczniowie swobodnie korzystają z *Autobiografii*, w wybranym przez siebie momencie, choć z możliwą zachętą ze strony rodziców (potrzebny im jednak będzie instruktaż podobny do niniejszych *Wskazówek dla osób wspierających uczenie się*);

- grupa nauczycieli (np. języków obcych, wychowania obywatelskiego, historii lub geografii) koordynuje stosowanie *Autobiografii* podczas realizacji projektu międzynarodowego.

Istnieją dwie wersje „Autobiografii”:

- **wersja dla młodszych dzieci** – przeznaczona dla dzieci w wieku do 10-12 lat; uproszczono w niej nieco język i pominięto pewne bardziej złożone zagadnienia;
- **wersja standardowa** – dla wszystkich pozostałych osób zainteresowanych, niemniej w tym wypadku użytkownicy również są zachęceni do samodzielnego wyboru pytań, na które chcą odpowiedzieć.

Decyzja dotycząca wyboru wersji właściwej dla dzieci w wieku 10-12 lat powinna należeć do pracującego z nimi nauczyciela.

Obowiązki nauczycieli i pozostałych osób wspierających uczenie się

Autobiografia jest własnością osoby uczącej się i może mieć bardzo poufny charakter. Z tego powodu przed nauczycielami stoją szczególnie wymogi – w tej sytuacji mogą oni rozważyć wybór któregoś z poniższych wariantów:

- nauczyciele tylko zachęcają uczniów do korzystania z *Autobiografii* jako pewnej formy dziennika i bez zaproszenia ze strony dziecka nie sprawdzają jej zawartości, nie wymagają też jej wypełniania;
- nauczyciele pełnią rolę mentorów – czytają i omawiają *Autobiografię* z ich autorami-uczniami (nie musi to być wersja pisemna, równie dobrze może to być zapis dźwiękowy stworzony przez ucznia);
- nauczyciele zachęcają uczniów do pracy w parach, w których strony odgrywałyby wobec siebie nawzajem rolę mentorów – jedna z osób w takiej parze może być starsza, bardziej doświadczona od drugiej;

- *Autobiografia* jest wypełniana przez całą klasę w związku z jakimś konkretnym wydarzeniem (np. wycieczką klasową) lub tylko wtedy, gdy jeden z uczniów sobie tego zażyczy.

We wszystkich tych wypadkach – i wielu innych – należy zagwarantować poufność, jeśli życzą jej sobie osoby uczące się.

Jeśli nauczyciel chce, by osoby uczące się wymieniały się swymi doświadczeniami i tym, co zapisały w *Autobiografii*, to należy je o tym poinformować przed udzieleniem przez nie odpowiedzi na wybrane pytania.

Podjęmowanie aktywności

Skierowane do uczniów lub studentów pytania dotyczące działań, które już podjęli lub zamierzają podjąć w związku z nabytymi doświadczeniami międzykulturowymi, są szczególnie istotne. Nauczyciele i pozostałe osoby wspierające uczenie się muszą zastanowić się, czy i jak zachęcać do angażowania się w dalsze aktywności. Pojawia się tu jednak problem etyczny, czy nauczyciele powinni brać na siebie taką odpowiedzialność, czy też nie.

Decyzja może leżeć w gestii poszczególnych nauczycieli lub innych osób wspierających uczenie się, w gestii ich grupy lub wynikać z całościowo rozpatrywanej polityki edukacyjnej danej instytucji. Kształt owej odpowiedzialności będzie zależeć od samych nauczycieli, instytucji, systemu edukacji, tradycji i zakresu odpowiedzialności zazwyczaj przyjmowanej przez nauczycieli.

Kwestie praktyczne

Jak traktować „Autobiografię”

Jeśli osoby wspierające uczenie się odgrywają rolę mentorów pomagających w wypełnianiu *Autobiografii*, to nie powinni traktować jej jak kwestionariusza wywiadu, czy ankiety:

- nie trzeba uwzględniać wszystkich pytań, wystarczy te, które mogą przynieść jakąś korzyść osobom uczącym się;
- osoby wspierające uczenie się mogą interpretować/tłumaczyć/przeformułowywać pytania, jeśli widzą w nich punkt odniesienia do dyskusji o doświadczeniu międzykulturowym.

Jak udokumentować nabyte doświadczenia

Istnieją dwie podstawowe metody (ale można też zastosować inne):

- osoby uczące się zapisują – odręcznie lub na komputerze – swoimi własnymi słowami to, co mają ochotę przekazać (albo całkowicie na osobności, albo podczas/po dyskusji z nauczycielem lub inną osobą wspierającą uczenie się);
- osoby uczące się i osoby wspierające uczenie się (nauczyciel/rodzic lub inna osoba ucząca się – w tym samym wieku lub starsza) omawiają doświadczenie i nagrywają tę rozmowę lub takie nagranie jest przygotowywane w domu (być może z pomocą rodziców).

Zaleca się, by nauczyciele sami wypełnili swoją własną *Autobiografię spotkań międzykulturowych* przed jej zastosowaniem w klasie.

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Wskazówki teoretyczne

1. Spotkanie

Tytuł

Zatytułuj spotkanie, tak aby jego nazwa mówiła coś o nim samym.

Opis

Co się wydarzyło podczas twego spotkania z tą osobą/tymi osobami?

Czas

Kiedy to było?

Miejsce

Gdzie to było? Co tam robiłeś/robiłaś?

Czy to było... (zaznacz jedną odpowiedź lub kilka)

- na studiach
- w czasie wolnym
- na wakacjach
- w pracy
- w szkole
- inne

Ważność

Dlaczego wybrałeś/wybrałaś to właśnie spotkanie?

Czy dlatego, że... (zaznacz jedną odpowiedź lub kilka)

- skłoniło mnie ono do pomyślenia o czymś, o czym przedtem nie myślałem/myślałam
- to było moje pierwsze doświadczenie tego typu
- to było moje ostatnie doświadczenie tego typu
- to spotkanie zaskoczyło mnie
- to spotkanie rozczarowało mnie
- to spotkanie sprawiło mi przyjemność
- to spotkanie rozzłościło mnie
- to spotkanie zmieniło mnie
- to spotkanie.....(uzupełnij)

Zastanów się, co było przyczyną twoich reakcji, twoich myśli, twoich emocji podczas spotkania, które wybrałeś/wybrałaś.

Dodaj jakieś inne reakcje, przedstaw je własnymi słowami, zastanów się i napisz, co twoim zdaniem je wywołało.

2. Inna osoba lub inni ludzie

Kto jeszcze uczestniczył w tym spotkaniu?

WARSTWA TEORETYCZNA – uznawanie tożsamości

Podaj imię lub imiona tych osób (jeśli je znasz)...

Napisz coś o nich...

Co najpierw u nich zauważyłeś/zauważyłaś? Jak wyglądały te osoby? W co były ubrane? Jak się zachowywały? Co mówiły?

Czy to były osoby płci męskiej/żeńskiej, młodsze/starsze od ciebie, czy były innej narodowości, innego wyznania lub pochodziły z innego państwa bądź regionu Polski? Czy miały jeszcze jakieś inne cechy, które według ciebie były istotne podczas tego spotkania?

3. Twoje odczucia

Opisz, jak się wtedy czułeś/czułaś – dokończ poniższe zdania.

Poczułem/poczułam wtedy, że...

Pomyślałem/pomyślałam wtedy, że...

Jeśli zaś chodzi o to, co wtedy robiłem/robiłam, to...

(np. czy udawałeś/udawałaś, że nie zauważyłeś/nie zauważyłaś niczego dziwnego?

Czy zmieniłeś/zmieniłaś temat rozmowy, kiedy stał się dla ciebie krępujący? Czy pytałeś/pytałaś o coś, co wydawało ci się dziwne?).

4. Odczucia innej osoby

Postaraj się wczuć się w sytuację spotkanych osób. Zastanów się, jak się wtedy czuły? Może nie będzie to najłatwiejsze, ale postaraj się wyobrazić sobie, jakich emocji doświadczały wówczas te osoby. Czy ludzie ci byli weseli, zasmuceni/zestresowani, czy jeszcze jacyś inni – jacy? Po czym to poznałeś/poznałaś?

Co twoim zdaniem wtedy myślały te osoby? Czy ta sytuacja wydawała im się dziwna, interesująca, a może jakaś inna – jaka?

Wybierz jedno lub kilka z poniższych stwierdzeń lub dodaj swój własny opis i wytłumacz, dlaczego dokonałeś/dokonałaś takiego wyboru.

WARSTWA TEORETYCZNA – tolerancja dla niejednoznaczności

Dla nich to było codzienne doświadczenie / niezwykłe doświadczenie / zaskakujące doświadczenie / szokujące doświadczenie / miłe doświadczenie / wesołe doświadczenie / nieprzyjemne doświadczenie..... (uzupełnij), ponieważ...

Wybierz jedno lub kilka z poniższych stwierdzeń i uzupełnij zdanie lub dodaj coś od siebie.

Wydaje mi się, że inne osoby uczestniczące w tym spotkaniu miały następujące odczucia: zaskoczenie / szok / radość / niepokój / smutek /..... (uzupełnij), nie potrafię nazwać ich uczuć...

WARSTWA TEORETYCZNA – szacunek dla odmienności

Poznałem/poznałam to po tym, co ci ludzie wówczas robili / mówili i/lub jak wyglądali, np. ... (zapisz co zauważyłeś/zauważyłaś)

Nie jestem pewien/pewna, bo wydaje mi się, że skrywali oni swoje uczucia...

5. Podobieństwa i różnice

Kiedy myślisz o podobieństwach i różnicach między tym, co ty myślałeś/myślałaś i czułeś/czułaś w tej sytuacji, a tym, co oni wtedy myśleli i czuli, to...

***W czym byliście do siebie podobni?
Czym się różniliście?***

WARSTWA TEORETYCZNA – empatia

Czy miałeś/miałaś wówczas świadomość występowania jakichś różnic, a jeśli tak, to na czym one polegały?

Kiedy patrzysz na tę sytuację z perspektywy czasu, to...

Czy masz teraz świadomość występowania jakichś innych podobieństw, a jeśli tak, to na czym one polegają?

Czy masz teraz świadomość występowania jakichś innych różnic, a jeśli tak, to na czym one polegają?

Jak teraz postrzegasz swoje ówczesne myśli, uczucia i zachowania?

Pierwsze, co przychodzi do głowy...

Wybierz jedno lub kilka z poniższych stwierdzeń i uzupełnij je lub podaj własny opis.

Moje zachowanie podczas spotkania było w porządku, bo polegało na ...
Myślę, że mogłem/mogłam zachować się inaczej, a mianowicie...
Najlepszą reakcją z mojej strony byłoby...
Moja reakcja była dobra, ponieważ...
Ukrywałem/ukrywałam swoje odczucia za pomocą...

6. Rozmowa

Kiedy myślisz o tym, jak rozmawiałeś/rozmawiałaś lub w inny sposób komunikowałeś/komunikowałaś się z innymi ludźmi, to w jaki sposób to robiłeś/robiłaś?

Pierwsze, co przychodzi do głowy...

WARSTWA TEORETYCZNA – świadomość komunikacyjna

Dalsze przemyślenia – na przykład:
Mówiłem/mówiłam do nich w swoim języku i zauważyłem/zauważyłam, że muszę go trochę zmienić, by mogli mnie zrozumieć, np. ...

Nie mówiłem/mówiłam do nich w swoim języku i musiałem/musiałam ten język trochę dostosować, tak aby mnie zrozumiano – uprościć słownictwo, gestykulować, objaśnić znaczenie jakiegoś słowa ...

Zauważyłem/zauważyłam coś w sposobie, w jaki ze mną rozmawiali – że uproszcili język, gestykulowali, mówili nieco wolniej...

Czy miałeś/miałaś już jakąś wiedzę lub wcześniejsze doświadczenia, które pomogły ci w lepszej komunikacji?

Pierwsze, co przychodzi do głowy...

WARSTWA TEORETYCZNA – wiedza

Dalsze przemyślenia – na przykład:

Wiedziałem/wiedziałam już nieco o tym, jak ludzie z innych grup komunikują się i zachowują. Dzięki temu lepiej rozumiałem/zrozumiałam to doświadczenie i łatwiej było mi się porozumieć – np. wiedziałem/wiedziałam, że...

Wiedziałem/wiedziałam, że inne osoby uczestniczące w tym spotkaniu myślały i działały inaczej, a to z powodu tego, że miały inne doświadczenia niż ja, np...

7. Poszerzanie wiedzy

Być może w tym doświadczeniu było coś, co zastanowiło cię na tyle, że spróbowałeś/spróbowałaś się wtedy więcej o tym dowiedzieć. Jeśli tak, to...

Co zrobiłeś?

W jaki sposób?

Na przykład:

Było coś, czego nie rozumiałem/rozumiałam, więc spróbowałem/spróbowałam się więcej o tym dowiedzieć – zadawałem/zadawałam wówczas pytania, czytałem/czytałam coś na ten temat, szukałem/szukałam informacji w internecie...

Wykorzystałem/wykorzystałam następujące źródła informacji...

Kiedy szukałem/szukałam nowych informacji, odkryłem/odkryłam następujące podobieństwa i różnice w porównaniu z tym, co widzę we własnym społeczeństwie...

Wciąż dziwi mnie to, że..... (uzupełnij)

WARSTWA TEORETYCZNA – zdobywanie wiedzy

8. Osiąganie zrozumienia na podstawie porównań

Często porównujemy jakieś rzeczy czy zjawiska pochodzące z innych kultur lub grup z tym, co znamy z naszej własnej kultury lub grupy. Czy to właśnie robiłeś/robiłaś? Czy pomogło ci to lepiej zorientować się w sytuacji?

WARSTWA TEORETYCZNA – interpretowanie i wiązanie ze sobą faktów i informacji

Na przykład:

W spotkaniu wystąpiły podobieństwa do sytuacji, które znam z mojego środowiska, między innymi...

Były też sytuacje odmienne od tych, które znam z mojego środowiska...

To, co było inne, to...

To, co było podobne, to...

9. Pamiętanie i patrzenie w przyszłość

WARSTWA TEORETYCZNA – krytyczna świadomość kulturowa

Kiedy sięgasz pamięcią do omawianego spotkania, to jakie wnioski wyciągasz z tego doświadczenia?

Uzupełnij jak największą ilością stwierdzeń...

Doświadczenie to **spodobało** mi się, ponieważ...

Było kilka sytuacji, które bym **pochwalił**, ponieważ...

Było kilka sytuacji, których bym **nie pochwalił**, ponieważ... (uzupełnij)

.....

.....

Wyobraź sobie, że rozmawiasz o tej sytuacji z kimś, kogo dobrze znasz, np. z bratem lub siostrą. Czy ta osoba podzielałaby twoje opinie na temat tego spotkania? Czy mielibyście takie samo zdanie odnośnie tego, co można, a czego nie można pochwalić, z czego można byłoby być zadowolonym, a z czego nie?

Pomyśl, dlaczego twoi dobrzy znajomi należący do tej samej grupy lub tych samych grup co ty (ta sama rodzina, osoby wyznające taką samą wiarę, rodacy, ludzie zamieszkujący ten sam region Polski itp.) mogą reagować w taki sam sposób jak ty. Kiedy reagują inaczej?

Zapisz poniżej swoje przemyślenia:

.....

.....

.....

.....

Czy to doświadczenie cię zmieniło? Jak? Dlaczego tak sądzisz?

WARSTWA TEORETYCZNA – ukierunkowanie na działanie

Czy zdecydowałeś/zdecydowałaś się na podjęcie jakichś działań w wyniku tego spotkania? Co zrobiłeś/zrobiłaś?

Czy zdecydujesz się na podjęcie jakichś działań teraz, po wypełnieniu tej „Autobiografii”? Jeśli tak, co to będzie?

Formularz informacji zwrotnych od osób wspierających uczenie się

Zespół opracowujący „Autobiografię” jest otwarty na wszelkie informacje zwrotne od osób wspierających uczenie się. Jeśli macie Państwo jakieś spostrzeżenia dotyczące pracy z „Autobiografią”, prosimy o wykorzystanie niniejszego formularza i przesłanie go nam.

Elektronicznie wypełnioną wersję formularza prosimy przelać w formie załącznika na następujący adres:

AIFeedback@coe.int